

ÎNCETAREA CONTRACTULUI PRIVIND PACHETUL DE SERVICII DE CĂLĂTORIE ÎNAINTE DE ÎNCEPEREA EXECUTĂRII PACHETULUI

Av. Valentin-Lucian FLUERARU

Abstract

The effects of the COVID-19 Pandemic had a major effect on the contracts concluded between tourists and travel agencies and, not infrequently, led to their termination, with the consequence of the obligation of travel agencies to refund to tourists all the amounts they paid based on the terminated contract.

However, a large part of the tourists did not know that in such situations they have the legal right to terminate the contract and request the return of all sums and thus, succumbed to the pressures of the travel agencies and accepted the modification of the contracts or the "transformation" of the money paid in vouchers that they could only use by purchasing tourist services also from the respective travel agency's offer.

Through this paper, we want to make a brief presentation of the situations in which the termination of such a contract can occur before the start of its execution, and the legal effects generated in each situation analyzed, in the hope that it can become a source of information for those interested.

Keywords: tourist service package contracts, termination penalties, termination, travel agency, pandemic

JEL codes: K39

I. Încetarea din inițiativa turistului. Momentul încetării. Motivele legale. Efecte juridice

1. Rezilierea contractului în cazul modificării unor prevederi esențiale ale acestuia

În materia modificării contractului, dreptul comun¹ prevede că un contract valabil încheiat are putere de lege între părți și se modifică numai prin acordul părților ori din cauze autorizate de lege.

¹ Articolul 1270 Cod civil:

(1) Contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante.

Cu toate acestea, Ordonanța Guvernului nr. 2/2018 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate (în continuare Ordonanța) reglementează o excepție de la această regulă în cazul contractelor având ca obiect astfel de servicii turistice, în sensul că agenția de turism organizatoare poate modifica unilateral contractul dacă sunt îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiții:

- i. și-a rezervat acest drept în contract;
- ii. modificarea este nesemnificativă;
- iii. îl informează pe călător cu privire la modificare într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat, pe un suport durabil.

În cazul în care agenția de turism este nevoită să modifice prevederile contractuale, însă nu sunt îndeplinite în mod cumulativ cele trei condiții, nu îi poate impune călătorului aceste modificări, fiind dreptul acestuia de a le accepta sau de a opta pentru rezilierea contractului.

În acest caz, agenția de turism îi va comunica călătorului necesitatea modificării contractului și îi va comunica un termen în care acesta va preciza dacă acceptă modificările propuse sau dorește încetarea contractului.

Informarea trebuie comunicată călătorului în scris și va preciza un termen rezonabil în care acesta își va exprima opțiunea. Răspunsul călătorului trebuie formulat tot în scris, pe suport durabil.

Așadar, călătorul poate înceta contractul înainte de începerea călătoriei atunci când nu este de acord cu propunerea agenției de turism de a modifica semnificativ oricare dintre principalele caracteristici ale serviciilor de călătorie.

Călătorul va comunica agenției de turism opțiunea acestuia privind rezilierea contractului în termenul stabilit, pe suport durabil. Lipsa unui răspuns în termenul precizat în informație îndreptățește agenția de turism organizatoare să considere acceptate modificările.

2. Denunțarea unilaterală

Regula generală prevăzută de Ordonanță este aceea că turistul poate înceta contractul oricând înainte de începerea călătoriei.

Călătorul poate solicita oricând încetarea contractului înainte de începerea călătoriei, chiar și în contextul unor raporturi străine de raportul juridic, care nu au capacitatea de a justifica decizia de încetare, sau chiar fără a motiva această decizie.

În această situație, călătorul poate fi obligat să plătească agenției de turism o penalitate adecvată și justificabilă.

(2) Contractul se modifică sau încetează numai prin acordul părților ori din cauze autorizate de lege.

Legiuitorul nu stabilește valoarea acestor penalități de încetare, fiind lăsată la libertatea părților de a le stabili prin contract.

În cazul în care în contract nu sunt stabilite penalitățile aplicabile, acestea vor fi determinate raportat la momentul încetării și economiile de costuri și de veniturile generate de executare alternativă a serviciilor de călătorie.

De regulă, cu cât încetarea contractului intervine la o dată mai apropiată de începerea călătoriei cu atât penalitățile sunt mai mari și pot ajunge chiar și la 100% din prețul contractului.

De pildă, dacă încetarea contractului intervine cu numai câteva zile înainte de începerea călătoriei, penalitățile pot fi de 100% din prețul plătit deoarece agenția de turism organizatoare poate fi în situația în care nu mai are posibilitatea de a recupera cheltuielile făcute pentru a asigura prestarea serviciilor contractate de către călător.

3. Rezilierea contractului în cazul apariției unor împrejurări inevitabile și extraordinare

Dispozițiile art. 12 alin. (2) din Directiva (UE) 2015/2302 a Parlamentului European și a Consiliului² (în continuare *Directiva*), transpuse în dreptul intern prin art. 13 alin. (3) din Ordonanță, reglementează dreptul călătorului de a rezilia contractul înainte de începerea călătoriei în cazul existenței unor circumstanțe inevitabile și extraordinare care se produc la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului sau transportul pasagerilor la destinație.

Condițiile rezilierii contractului în acest caz sunt următoarele:

i. În primul rând, este necesar să fim în prezența unui contract având ca obiect un pachet de servicii de călătorie, conform prevederilor Directivei, valabil încheiat;

ii. A două condiție este apariția unor circumstanțe inevitabile și extraordinare care afectează executare contractului.

Legiuitorul definește noțiunea de circumstanțe inevitabile și extraordinare ca fiind situația care nu poate fi controlată de partea care o invocă și ale cărei consecințe nu ar fi putut fi evitate, chiar dacă s-ar fi luat toate măsurile necesare.

În expunerea de motive a Directivei sunt considerate, cu titlu exemplificativ, circumstanțe inevitabile și extraordinare: războiul, alte probleme grave de securitate precum terorismul, riscuri semnificative pentru sănătatea umană precum epidemia unei boli grave în locul de destinație al călătoriei sau dezastre naturale

² Privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, de modificare a Regulamentului CE nr. 2006/2004 și a Directivei 2011/83/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 90/314/CEE a Consiliului.

precum inundațiile, cutremurele sau condițiile meteorologice care fac imposibilă deplasarea în condiții de siguranță către destinație.

În cuprinsul textului de lege regăsim două situații în care circumstanțele inevitabile și extraordinare pot duce la rezilierea contractului:

- Atunci când se produc la locul de destinație sau în imediata vecinătate a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului, sau

- Atunci când, indiferent de locul în care se produc, afectează în mod semnificativ transportul pasagerilor la destinație.

Aceste două situații vizează, în principal, două dintre elementele principale ale unui pachet de servicii de călătorie, cazarea și transportul. Majoritatea pachetelor de servicii de călătorie au în componența lor aceste două servicii: cazare la destinație și transportul către aceasta.

Astfel, în situația în care, de pildă, în cazul unui sejur în Grecia înainte de începerea călătoriei la locul de destinație apar incendii masive de vegetație, asemenea celor din anul 2018 care au afectat orașul-port Rafina și stațiunea Kineta, aflate în proximitatea Atenei, incendii care au cauzat decesul a 91 de persoane, sau apar fenomene meteorologice care pun în pericol sănătatea sau chiar viața călătorilor, astfel cum s-a întâmplat în anul 2019 când o furtună puternică a cauzat viața a 6 persoane în regiunea Halkidiki, călătorii pot solicita rezilierea contractului.

De asemenea, în cazul în care călătorul a achiziționat servicii de transport cu avionul, iar la aeroportul de destinație a avut loc un atentat terorist sau există suspiciuni rezonabile exprimate de către autoritățile competente din țara respectivă cu privire la posibilitatea apariției unui astfel de eveniment, călătorul poate solicita rezilierea contractului.

Existența circumstanțelor inevitabile și extraordinare trebuie să fie certă. Acestea pot să apară înainte sau la momentul începerii executării contractului și este necesar să afecteze semnificativ executarea contractului sau transportul pasagerilor.

iii. Călătorul trebuie să notifice agenției de turism rezilierea contractului

Deși această condiție nu este prevăzută nici în Directivă și nici în Ordonanță, apreciem că rezultă implicit din cuprinsul dispozițiilor art. 1634 alin. (5) din Codul civil, care se aplică ca regulă generală în materia imposibilității fortuite de executare.

Considerăm că notificarea de reziliere trebuie comunicată agenției de turism pe un suport durabil astfel încât, pe de o parte, în situația unui refuz al agenției de turism de a restitui călătorului sumele achitate, călătorul are posibilitatea în cadrul unui proces civil să demonstreze faptul rezilierii și, pe de altă parte, agenția de turism organizatoare va documenta și justifica încetarea contractului și restituirea prețului și, ulterior, va putea solicita furnizorilor contravaloarea serviciilor de călătorie neprestate.

Călătorul are obligația de a comunica agenției de turism notificarea de reziliere într-un termen rezonabil din momentul în care a cunoscut sau trebuia să cunoască apariția circumstanțelor inevitabile sau extraordinare, însă înainte de începerea călătoriei.

În cazul în care călătorul nu va comunica agenției notificarea de reziliere sau o va comunica după începerea călătoriei, se va considera că acesta a renunțat nejustificat la călătorie și nu va putea invoca beneficiul art. 13 alin. (3) din O.G. nr. 2/2018, fiind astfel pasibil de a datora penalități de reziliere.

În ceea ce privește **efectele rezilierii contractului** în contextul existenței unor circumstanțe inevitabile și extraordinare care afectează semnificativ executarea contractului, dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanță prevăd în mod expres faptul că agenția de turism are obligația de a restitui călătorului, în cel mult 14 zile de la încetare, toate sumele plătite de acest în baza contractului. Călătorul însă nu va putea solicita despăgubiri suplimentare.

II. Încetarea contractului din inițiativa agenției organizatoare. Momentul încetării. Efecte juridice

1. Rezilierea contractului pentru imposibilitatea executării ca urmare a unor cauze invitabile și extraordinare

Ca și în cazul călătorului, agenția de turism are posibilitatea de a rezilia contractul atunci când constată că, urmare a apariției unor circumstanțe inevitabile și extraordinare, nu își poate executa obligațiile asumate. Condițiile rezilierii sunt aceleași ca în cazul rezilierii invocate de către călător, expuse anterior.

Agenția de turism îl va înștiința pe călător cu privire la rezilierea contractului înainte de începerea călătoriei și îi va restitui sumele plătite de acesta în temeiul contractului, **în cel mult 14 de la data încetării**.

Nici în această situație călătorul nu are dreptul la despăgubiri suplimentare, având în vedere că motivul rezilierii este același ca și în cazul rezilierii invocate de către călător și este independent de culpa agenției de turism.

2. Rezilierea contractului urmare a neîndeplinirii numărului minim de participanți la călătorie

Un caz specific de încetare a contractului privind pachetul de servicii de călătorie este acela în care nu este realizat numărul minim al grupului de călători.

În situația în care, la comercializarea pachetului de servicii turistice, agenția de turism organizatoare stabilește un număr minim de participanți, iar până la mo-

mentul începerii executării contractului nu este realizat acest număr, aceasta poate rezilia contractul sau contractele încheiat/e cu ceilalți participanți la călătorie.

Pentru a putea invoca rezilierea contractului este necesar ca agenția de turism să prevadă în contract numărul minim de participanți pentru pachetul respectiv.

Informarea călătorului cu privire la rezilierea contractului trebuie să se facă în termenul stabilit contractual, dar nu cu mai puțin de 20 zile înainte de începerea executării pachetului în cazul călătoriilor care durează mai mult de 6 zile, 7 zile în cazul călătoriilor care durează între 2 și 6 zile, sau 48 ore în cazul călătoriilor care durează mai puțin de 2 zile.

Și în acest caz agenția de turism are obligația de a restitui călătorului toate sumele achitate în baza contractului reziliat.